

Bibliotekplan 2020-2023

Sandefjordbibliotekene

Videreføres i 2024 i tråd med vedtak i hovedutvalg for kultur, idrett og fritid 6. februar 2024.

Innledning

Mars 2020

Sandefjordbibliotekene har en solid forankring i sine lokalmiljøer og har et tydelig samfunnsoppdrag.

Bibliotekene påvirkes av krefter og trender i samfunnet. Økende digitalisering medfører en stadig økende mengde informasjon, samt nye plattformer og publiseringsløsninger. Endringene gir nye utfordringer for bibliotekene, som skal sikre alle lik tilgang til kvalitetssikret informasjon samt motvirke digitale skiller i befolkningen.

For første gang er det utarbeidet en egen temaplan for bibliotekene i Sandefjord kommune. Hensikten med planen er å kunne arbeide systematisk innenfor fagområdet bibliotek, og den er godt forankret hos administrasjon og politikere. Planen bygger på Strategisk kultur- idretts- og fritidsplan 2019-2023, Bibliotekplan Vestfold 2019-2022 og Rom for demokrati og danning - nasjonal bibliotekstrategi 2020-2023.

Planen er delt inn i tre hoveddeler:

1. Bibliotekfundamentet
2. Situasjonsbeskrivelse
3. Tiltak

Tiltaksdelen vil rulleres fra år til år og være et aktivt styringsverktøy for bibliotekene.

Foto: Kristoffer Gulbrandsen

DEL 1 BIBLIOTEKFUNDAMENTET

Samfunnsoppdraget

Folkebiblioteket er en lovpålagt tjeneste som ligger i skjæringspunktet mellom kultur og utdanning og er forankret i det demokratiske prinsippet om lik og gratis tilgang til informasjon og kunnskap. Bibliotekene har et felles oppdrag med skolen når det gjelder kunnskapsformidling, informasjonskompetanse, lesing og leseglede. Det følger av forskrift til opplæringsloven at elevene skal ha tilgang til skolebibliotek, og dette ansvaret ligger til skolene.

Lov om folkebibliotek setter mål for bibliotekenes virksomhet, og den følges opp av lokale, regional og nasjonale føringer.

Lokale føringer

Strategisk kultur- idretts- og fritidsplan 2019-2023 for Sandefjord kommune beskriver bibliotekenes hovedoppgaver og rolle. Et viktig grep for å fylle sin funksjon, er å være lett tilgjengelig for folk – der de bor og til tider da de kan nyttiggjøre seg tilbudene. Tiltakene er listet opp slik:

- Videreutvikle et bredt og kvalitativt godt tilbud av litteratur for alle.
- Videreføre tiltak for å stimulere leseferdigheter, norskkunnskaper og leseglede for alle, spesielt for barn og unge. Tilbud til barn i førskole- og skolealder, kurs i norsk for fremmedspråklige og leksehjelp for barn og unge i skole, utvides og tilpasses behovet i befolkningen.
- Videreutvikle tilbud og bistand til unge og voksne under studier og utdanning.
- Videreutvikle tilgangen til digitale media og digital kunnskap, kultur m.m.
- Videreutvikle og styrke arbeidet for demokratiske holdninger og prosesser i samfunnet, ved formidling av offentlig og annen informasjon, debatter, utstillinger m.m.
- Videreutvikle bibliotekene som kulturelle arenaer og sosiale møteplasser. Bibliotekenes tilgjengelighet og åpningstider vurderes og tilpasses brukernes behov.
- Videreutvikle de kommunale servicetorgene, for å lette innbyggernes tilgang og tilgjengelighet til kommunale o.a. offentlige tjenester og informasjon. Bedre digital kommunikasjon med innbyggerne bør utvides.
- Videreutvikle samarbeidet med frivillige organisasjoner, som ledd i arbeidet for å styrke bibliotekenes tilbud.

Regional plan

Felles bibliotekplan for kommunene i tidligere Vestfold fylke for perioden 2019-2022 ble vedtatt i Hovedutvalg for Kultur, friluftsliv og by- og stedsutvikling den 12.09.2018. Planen støttes og følges fortsatt opp av Telemark og Vestfold fylkesbibliotek. Etter vedtaket i 2018 er det inngått en samarbeidsavtale mellom fylket og Sandefjord kommune om tiltak som er knyttet til bibliotekplanen. Tiltakene som fortsatt er gjeldende, er tatt inn i Sandefjordbibliotekenes plan.

Nasjonale føringer

Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet lanserte høsten 2019 *Rom for demokrati og dannelse - nasjonal bibliotekstrategi 2020-2023*. Målet i strategien er å videreutvikle bibliotekene som relevante og viktige kunnskapsinstitusjoner som skal bidra til folkeopplysning og dannelse for befolkningen. Det legges vekt på tre tiltaksområder for å bidra til å oppnå målet:

1. Formidling
2. Samarbeid og utvikling
3. Infrastruktur

De to første hovedområdene er retningsgivende for folkebibliotekene, og det kan søkes Nasjonalbiblioteket om prosjektmidler til utvikling på disse områdene. Infrastruktur utvikles i hovedsak av Nasjonalbiblioteket.

Lov om folkebibliotek

Formålsparagraf

Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet.

Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.

Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.

Bibliotekenes innhold skal gjøres kjent.

Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem.

Aktiv formidling

Kravet om aktiv formidling kom inn i loven i 2014, og for å oppfylle dette fokuserer bibliotekene på formidling i det daglige arbeidet gjennom formidlingssamtaler, lesestunder, utstillinger i bibliotekrommet og på digitale plattformer. Denne måten å synliggjøre litteraturen på er ikke nytt i bibliotekene, men det vektlegges mer enn før. Andre formidlingsformer er arrangement som forfatterbesøk, foredrag, debatter, i og utenfor egne lokaler.

Gratisprinsippet

Gratisprinsippet skal sikre alle som bor i landet gratis tilgang til å låne bøker og andre medier. Formuleringen alle som bor i landet innebærer at alle personer som bor i landet, fast eller midlertidig, skal sikres gode bibliotekstjenester. Dette innebærer f.eks. at beboere med annen språklig bakgrunn skal ha et tilbud i det lokale folkebiblioteket. Det flerspråklige bibliotek ved Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana bistår bibliotekene med litteratur på mange språk.

Møteplass og arena for samtale og debatt

Som uavhengig møteplass har i prinsippet alle fri tilgang til å benytte våre lokaler innenfor åpningstiden. Biblioteket har fått en redaktørrolle der man gir ulike stemmer mulighet til å bli hørt. Ved siden av å ha åpne debatter der flere sider får presentert sitt syn.

Kvalitet og allsidighet

Biblioteket mottar hvert år bøker som er kvalitetssikret og kjøpt inn av Kulturrådet. Like viktig er det å ha et mediebudsjett som sikrer et bredt og allsidig utvalg for hele befolkningen.

Aktualitet

Biblioteket anskaffer litteratur som er etterspurt lokalt i tillegg til å kjøpe inn ny litteratur av betydning, lokal litteratur, litteratur tilrettelagt for spesielle grupper og bøker knyttet til arrangementer man gjennomfører.

Tilbudet skal gjøres kjent

Biblioteket skal gjøre sitt tilbud kjent ved å informere om aktivitet og tilbud via ulike plattformer, slik som nettsider, sosiale medier, ulike kulturkalendere m.m. Mediesamlingen skal være søkbar via bibliotekets digitale tjenester hele døgnet. Biblioteket skal være synlig og godt skiltet.

Ledd i et nasjonalt biblioteksystem

Bibliotekstjenesten i hele landet deltar i et samarbeid der alle nyter godt av fjernlånssamarbeidet, og felles transportordning i store deler av landet bidrar til god utnyttelse av samlingene. Felles kataloger gjør samlingene synlige både for bibliotekene og lånerne.

FNs bærekraftsmål og bibliotekene - det grønne skiftet

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) har bidratt til forhandlingene som førte fram til FNs 17 bærekraftsmål i 2015. Bibliotekenes arbeid er synlig i alle hovedmålene, særlig når det gjelder offentlige tilgang til informasjon, tilgang til teknologi og livslang læring. Bibliotekene befinner seg i skjæringspunktet mellom kultur, utdanning og livslang læring, folkehelse og sosialt arbeid.

Bibliotekene er tuftet på ideene om folkeopplysning og delingsøkonomi. Gjennom formidling av samlingene, arrangementer og tjenester bidrar bibliotekene til at innbyggerne kan leve sine liv på en bærekraftig måte og derigjennom kunne bidra til at samfunnsutviklingen er bærekraftig.

DEL 2 SITUASJONSBESKRIVELSE

Bemanning og organisering

Sandefjordbibliotekene er en seksjon i Kommunalområdet Kultur, idrett og fritid. De ansatte i de tre bibliotekene Andebu, Sandefjord og Stokke er organisert i tre avdelinger på tvers av fysiske enheter. De tre avdelingene er Avdeling for Barn og unge, Avdeling for Kunnskap og læring og Avdeling for Kultur og fiksjon. Til sammen er 25 personer ansatt i 21,67 årsverk.

Tilgjengelighet – meråpent

Andebu og Stokke bibliotek er meråpne bibliotek som gir registrerte lånere tilgang til lokalene utenom betjent åpningstid fra 7-23 alle dager i året. Sandefjord skal ta i bruk ordningen i 2020. Betjent åpningstid varierer mellom de tre bibliotekene og vil måtte justeres ved endring i bemanningssituasjonen.

Besøk

Tabellen viser besøket i de tre bibliotekene i perioden 2015-2019.

Andebu viser en sterk økning i 2019, og dette skyldes både meråpent bibliotek og en rekke godt besøkte arrangementer.

Sandefjord har hatt en nedgang i registrerte besøk, noe som kan skyldes nedgang i fysisk billettsalg over disk. Flere benytter nettløsningene som Hjertnes tilbyr.

Stokke har hatt et stabilt besøk, men det er forventet at meråpent bibliotek vil gi høyere tall for 2020.

Besøk	2015	2016	2017	2018	2019
Andebu	20142	18517	-	28751	38181
Sandefjord	202032	213793	-	191334	193535
Stokke	38168	38292	-	40926	42701
SUM	260342	270602	276241	261011	274417

Utlån

Utlånstallene følger den nasjonale tendensen med noe nedgang i de senere årene. Fra 2015 rapporterer bibliotekene tall for førstegangslån, dvs. uten fornyelser, og det er disse tallene Nasjonalbiblioteket/SSB benytter i den norske bibliotekstatistikken.

Tallene i Sandefjordbibliotekene viser en effekt av kommunesammenslåingen ved en klar nedgang i årene 2017 og 2018. I 2019 er tallene på vei opp, noe som også er en nasjonal tendens.

Sommerles-kampanjen er et viktig tiltak for å øke leseaktiviteten hos barn, og økningen i utlånet tilsvarer det økte utlånet til barn.

Utlån	2015	2016	2017	2018	2019
SUM	250682	231467	218518	214355	225300

Formidlingsaktiviteter

Sandefjord bibliotek deltok i prosjektet Litteraturhusbibliotek, et tiltak i Vestfoldbibliotekenes samarbeid 2016-2017. Satsingen på formidling gjennom arrangementer om litteratur, foredrag og debatter førte til en sterk økning i antall aktiviteter. Gjennom prosjektet har det blitt bygget opp en markedsføringskompetanse som vises ved at antallet deltaker har steget i ettertid.

I disse tallene ligger også læringsaktiviteter som språkopplæring og leksehjelp.

Antall arrangementer	2015	2016	2017	2018	2019
Andebu	41	17	-	24	64
Sandefjord	172	250	-	282	339
Stokke	69	137	-	38	159
SUM	282	404	439	344	562

DEL 3 TILTAK

Bibliotekplanens tiltaksdel er inndelt i tre fokusområder, de samme områdene som Bibliotekplan Vestfold bruker om de publikumsrettede tiltakene. Alle tiltakene skal være med på å oppfylle målsettingene i de førende dokumentene og ikke minst Biblioteklovens formålsparagraf.

I Sandefjord kommune er bibliotekenes resultatmål knyttet til besøk og utlån, og alle tiltak vil ha betydning for å nå disse.

Tiltaksdelen skal være et aktivt dokument som ligger til grunn for aktivitetene. Planen skal rulleres årlig og resultatene skal dokumenteres i kolonnen for måling/resultat.

Fokusområde 1			
Biblioteket som litteraturhus og samfunnsarena			
	Tiltak	Tidsplan	Måling/resultat
1.1	Være en arena for informasjonsmøter i offentlig og privat regi, eks. bylab	2020-2023	Har fast samarbeid med Miljø og plan som informerer i biblioteket. Kontormøter og brukermedvirkning knyttet til kommunale planer.
1.2	Fribyordning - utrede og forberede for Sandefjord som friby for forfulgt forfatter (samarbeid med fylkesbiblioteket)	2020-2023	Har lagt til rette for fribyforfatter, venter på forfatter.
1.3	Arbeide med nye kanaler for formidling av litteratur og kunnskap, f.eks. gjennom podcast og strømming.	2020-2023	Formidling på nettsider og sosiale medier, Bokhyller i bookbites (e-bokutlån), noe strømming av arrangementer, sjakkkurs og Minecraft-konkurranser gjennomført over nett.
1.4	Drive aktiv litteraturformidling gjennom utstillinger og arrangementer	2020-2023	Søkt prosjektmidler til aktiv formidling. Vi har

			mange arrangementer og utstillinger. Shared Reading.
1.5	Utjevne forskjeller i samfunnet ved å tilby alle arrangementer for barn og unge gratis.	2020-2023	Gjennomført
1.6	Utvikle interaktiv litteraturformidling for barn og unge	2020-2023	Ikke gjennomført
1.7	Drive aktiv litteraturformidling i skoler og barnehager	2020-2023	Flere nye tiltak og videreføring av eksisterende tiltak: Sommerles, 100 bøker, skolebesøk, shared reading for ungdom og DKS
1.8	Gjennomføre lesekampanje for voksne: "Hele Sandefjord leser"	2022	Ikke gjennomført
1.9	Videreutvikle litteraturtilbudet av e-bøker	2020-2023	Gjennomført.
1.10	Arbeide for å gjenopprette gode utlånstall fra alle bibliotekene	2021-2023	Statistikken viser et redusert utlån på 20% fra 2019 til 2020. I 2023 har vi halvert nedgangen. Dette er noe vi må jobbe mer med.

Fokusområde 2

Biblioteket som kunnskaps- og inspirasjonsrom

	Tiltak	Tidsplan	Måling/resultat
2.1	Være arena for folkeverksted og samskappingsaktiviteter for ungdom og unge voksne	2020-2023	Åpnet Skapoteket, et verkstedsrom for alle, i februar 2023. Laget ny avdeling for barn og unge ved Stokke bibliotek med arenamidler fra Sparebankstiftelsen.
2.2	Legge til rette for formidling av kunnskap mellom mennesker som et folkehelseiltak	2020-2023	Eget rom for verkstedsaktiviteter. Gjennomført samarbeid med Norsk husflidlag og

			kodeklubben. Startet opp prosjektet Menneskebiblioteket.
2.3	Biblioteket som studiested – forbedre det fysiske rommet for studenter i alle aldre	2020-2023	Gjennomført det vi har mulighet til i nåværende lokaler.
2.4	Motvirke digitale skiller i samfunnet ved å legge til rette for opplæring og kurs	2020-2023	Prosjekt Digitale Seniorer. Egen IT-hjelp ukentlig.
2.5	Videreutvikle samarbeidet med frivillige om opplæringstiltak	1.7.2020-	Utvidet tilbud til språkgrupper fra Frivilligsentralen.
2.6	Drive forskningsformidling i samarbeid med USN, eks. Lørdagsuniversitetet	1.8.2020-	Gjennomført.
2.7	Videreføre samarbeidet med frivillige for å fremme aktiviteter for mennesker med flerspråklig bakgrunn, eks. språkkaféer	2020-2023	Utvidet tilbud til språkgrupper fra Frivilligsentralen.
2.8	Være arena for leksehjelp i samarbeid med frivillige organisasjoner	2020-2023	Samarbeid pauset.

Fokusområde 3 Det synlige og åpne bibliotek

	Tiltak	Tidsplan	Måling/resultat
3.1	Utvikle en tydeligere bibliotekprofil	1.8.-31.12. 2020	Påbegynt, videreføres.
3.2	Synliggjøring av biblioteket gjennom Pop-up-bibliotek i nærområdet	2020-2023	Lesekiosk på Sandefjord stasjon. Bibliotek på Minifjorden (kulturfestival for barn), Stand på Generasjonslekene, Mikrobibliotek i Svømmehallen. Samarbeid med DNT Ung med ungdomsbøker i gapahukene i kommunen.
3.3	Legge til rette for brukermedvirkning i bibliotektilbudet	2021-2022	Gjennomført brukerundersøkelser hos ungdom og publikum.
3.4	Formidle nasjonale bibliotektenester som f.eks Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek, Avistjenesten m.fl.	2020-2023	Gjennomført.

3.5	Utvikle kommunikasjonsplan (eks. nettside, nyhetsbrev)	1.9.-31.12.2020	Videreføres.
3.6	Synliggjøre digitale kilder i bibliotekrommet og på nettsidene	2020-2023	Gjennomført.
3.7	Planlegge for nytt bibliotek i sentrum av Sandefjord	2021-	Prosess pågår. Videreføres.